

PHILIPPE LÉGER

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2004. december 16.¹

1. Ellentétes-e a közösségi joggal az a nemzeti jogszabály, amely a folyóirat-előfizetési szerződések felajánlására és értékesítésére irányuló mozgóárusítást előzetes hatósági engedély megszerzésétől teszi függővé, és amely ezzel kapcsolatosan büntetőjogi szankciók kilátásba helyezése mellett megtiltja a fenti engedéllyel nem rendelkező személyek számára ilyen tevékenység gyakorlását?

2. Lényegében a fentiek képezik a Rechtbank van eerste aanleg te Brugge (Belgium) által feltett kérdést, azt követően, hogy három holland állampolgárral szemben megindult a vitás nemzeti jogszabály alapján a büntetőjogi eljárás.

(a továbbiakban: mozgóárusításról szóló törvény)² 3. cikkének (1) bekezdésében határozza meg azt az elvet, miszerint a mozgóárusítás belga területen történő gyakorlását a kis- és középvállalkozásokért felelős miniszter (ministre des Classes moyennes) vagy az általa kijelölt főtisztviselő előzetes engedélyéhez köti.

4. Az említett törvény 2. cikkének első albekezdése pontosítja, hogy „mozgóárusításnak minősül a termékeknek fogyasztók részére történő minden olyan eladása, eladásra való felkínálása vagy eladás céljából történő kiállítása, amelyet a kereskedő a cégnyilvántartásba bejegyzett létesítményeken kívül vagy ilyen létesítménnyel nem rendelkező személy végez”.

I — A nemzeti szabályozás

3. A mozgóárusításról és a közbeszerzés szervezéséről szóló, 1993. június 25-i törvény

5. Mindazonáltal, ugyanezen törvény 5. cikkének 3. pontja értelmében egyes mozgóárusítások mentesülnek az előzetes hatósági engedély kötelezettsége alól. Ilyenek többek

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — *Belgische Staatsblad*, 1993. szeptember 30., 124. o. Ez a törvény 1995. június 13-án lépett hatályba, a mozgóárusításról és a közbeszerzés szervezéséről szóló, 1993. június 25-i törvény végrehajtására vonatkozó, 1995. április 3-i királyi rendelet (*Belgische Staatsblad*, 1995. június 8., 126. o., a továbbiakban: királyi rendelet) elfogadását követően.

között „a napilapok és folyóiratok eladása, [...] újság-előfizetések, — amennyiben állandó és helyi ügyfélkör rendszeres kiszolgálásáról van szó — illetve [...] postai úton vagy automatán keresztül történő értékesítés esetén”.

olyan személy részére, aki egy gazdasági társaság vezetőjeként jár el, illetve egy társaság aktív tagja. Ugyanez vonatkozik azon 16 éven aluli személyre is, aki a mozgóárusítást segítőként vagy munkavállalóként kívánja végezni.

6. Ahol az engedély beszerzése kötelező, azt a királyi rendeletben foglaltaknak megfelelően, az alábbi eljárási és érdemi feltételek figyelembevételével kell kiadni.

10. Ugyanígy a királyi rendelet 14. cikke értelmében „az ilyen mozgóárusítás engedélyezését adott esetben az ügyességgel történő tanácskozást követően meg lehet tagadni azokkal szemben, akiket büntetőjogi eljárásban jogerősen elítéltek, a szabálysértési büntetések kivételével”.

7. Az engedély kiadását a kérelmezőnek — miután kitöltötte az e tárgyban előírt formanyomtatványt, és megfizette az illetéket —, kérelmét a városi hatósághoz kell megküldenie. A kérelmet a városi hatóság megküldi az engedély kiadására hatáskörrel rendelkező hatóságnak (a ministre des Classes moyennes-nek [kis- és középvállalkozásokért felelős miniszter] vagy az általa kijelölt tisztviselőnek).

11. Az említett rendelet 16. cikkének (1) bekezdése hozzáteszi, hogy „azok a személyek, akik a szabályozott területen mozgóárusítást kívánnak végezni, a kereskedelmi vagy kézműves kis- és középvállalkozások által folytatott szakmai tevékenységek gyakorlásáról szóló, 1970. évi december 15-i törvény alkalmazásában, amennyiben tevékenységük e törvény hatálya alá tartozik, csak akkor kaphatnak engedélyt, ha eleget tesznek az ilyen típusú tevékenységre vonatkozó előírásoknak”.

8. A kért engedély kiadása megtagadható a jogosult életkorára vagy büntetett előéletére tekintettel.

9. Ennek megfelelően az engedély nem adható ki olyan 18. életévet be nem töltött személy részére, aki a mozgóárusítási tevékenységet saját nevében kívánja végezni vagy

12. A kérdéses engedélyt megtagadó vagy engedélyező határozatot az az önkormányzat közli az érdekelttel, amelynél a kérelem benyújtásra került. A kérelmező a részére megadott engedélyt ténylegesen csak újabb illeték megfizetését követően kaphatja kézhez.

13. A mozgóárusítás gyakorlására feljogosító engedély csak az abban megjelölt termékekre vagy szolgáltatásokra, és ügynökségi formára (házaló vagy utcai ügynök) érvényes. Az engedély érvényességi ideje legfeljebb hat év lehet.

14. Az engedély jogosultja mozgóárusításának gyakorlása során köteles azt magánál tartani. Az engedélyt a rendőrség, a csendőrség vagy az ilyen tevékenység felügyeletével és ellenőrzésével megbízott tisztségviselők felszólítására minden esetben fel kell mutatni.

15. A mozgóárusításról szóló törvény 13. cikke (1) bekezdésének 1. és 2. pontja szerint elzárással és pénzbüntetéssel, illetve ezek egyikével büntethető az, aki előzetes engedély nélkül, a törvényben előírt feltételek vagy az ott felsorolt tilalmak figyelmen kívül hagyásával folytat mozgóárusítást.

II — A tények és az alapeljárás

16. 2001. szeptember 6-án M. Burmanjer, R. A. Van Der Linden és A. De Jong (Hollandiában élő holland állampolgárok) Ostendében (Belgium), közterületen utcai

ügynökként különböző, holland vagy német társaságok által kiadott³, holland vagy német nyelvű folyóíratra előfizetési szerződést kínáltak, és több ilyen szerződést sikeresen meg is kötöttek a járőkelőkkel.

17. Az alapügyben részt vevő feleknek a Bíróság által feltett kérdésekre adott írásos válaszaiból, valamint az e tárgyban átadott iratokból kiderül, hogy ez a három személy a német Alpina GmbH társaság⁴ „megbízottjaként”⁵ — amellyel a kapcsolat 2000 óta fennállt — tevékenykedő önálló vállalkozóként látta el a mozgóárusítást.

18. Szerepük egészen pontosan többféle témakörbe tartozó folyóiratok előfizetésének a járőkelők számára történő felkínálásából, a megfelelő megrendelőíveknek az előfizetni szándékozókkal történő kitöltéséből állt. Ezek a szerződések az előfizetők és az Alpina között jöttek létre.

3 — Az érintett folyóiratok eredetét az alapügyben részt vevő felek a Bíróság által nekik feltett kérdésekre adott írásos válaszaikban tisztázták. Ebből derült ki az is, hogy az ajánlott folyóiratok témák szerint voltak osztályozva (női divat, családi hobbi, családi olvasmányok, kertészkedés és természet, autók).

4 — A továbbiakban: Alpina társaság.

5 — A kérdést előterjesztő bíróság által, végzésének 4. pontjában használt kifejezést alkalmazzuk.

19. A Bíróság írásos kérdéseire válaszul benyújtott formanyomtatványból következik, hogy ezek a két példányban kitöltendő, megrendelésre vonatkozó nyomtatványok az előfizetés felvételében közreműködő ügynök személyére, az ügyfél személyére és elérhetőségére, valamint a kiválasztott előfizetés díjának az Alpina társaság részére történő fizetési módozatára vonatkozó bejegyzések sorozatából álltak. A típusnyomtatványból kiderül az is, hogy ugyanezen megrendelőlapok olyan rendelkezést is tartalmaznak, mely szerint az érintett ügyfélnek joga van ettől a szerződéstől elállni a szerződés aláírásától számított hét munkanapon belül.

20. A megfelelően kitöltött megrendelőlap egyik példányát az érintett ügynökök az ügyfélnek adták át, a másikat az Alpina társaságnak küldték meg, hogy ez utóbbi a kiválasztott folyóiratokat az ügyfél részére postai úton megküldve teljesíthesse a megrendeléseket.

21. Az általuk nyújtott szolgáltatásért cserébe az érintett ügynökök, a közreműködésükkel megkötött előfizetési szerződések díjainak összege után, jutalékot kaptak az Alpina társaságtól.

22. A 2001. szeptember 6-i előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kiderül, hogy A. De Jong nem rendelkezett semmilyen,

mozgóárusi értékesítésre vonatkozó előzetes engedéllyel. Ezenfelül, még ha ebben az időpontban a másik két érintett személy rendelkezett is ilyen engedéllyel, első pillantásra megállapítható, hogy egyik engedély sem vonatkozott a vitatott tevékenységre, mivel M. Burmanjer engedélye kizárólag papír-írószér és irodaszér árusítására, R. A. Van Der Lindené pedig egyedül a fogyasztók otthonában történő házaló kereskedésre irányult.

23. Következésképpen 2002. május 8-i ítéletével a Rechtbank van eerste aanleg te Brugge valamennyiüket bűnösnek találta mozgóárusításnak a szükséges vagy megfelelő engedély nélkül végzett gyakorlásában. M. Burmanjert és R. A. Van Der Lindent 247,89 euró pénzbüntetés megfizetésére vagy mellékbüntetésként tizenöt napi elzárásra ítélte. A. De Jongot 991,57 euró pénzbüntetés megfizetésére vagy mellékbüntetésként kéthavi elzárásra ítélte.

24. A távollétükben meghozott ítéletet mindhárom érdekelt kifogással támadta meg. A kifogásnak helyt adva a megtámadott ítéletet meghozó bíróság felkérte az Openbaar ministeriet (ügyészség) pótnyomozás elrendelésére, annak érdekében, hogy az M. Burmanjer részére kibocsátott engedély hatálya, az érintett termékek figyelembevételével (papír-írószér és irodaszér) pontos meghatározásra kerüljön. A fent említett bíróság egyebekben úgy határozott, hogy kérdést intéz az Arbitragehofhoz (válasz-

tottbíróóság) (Belgium) az előzetes hatósági engedély vitatott követelménye és a belga Alkotmány összeegyeztethetősége, és amennyiben az indokolt az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló európai egyezmény (EJEE) egyes rendelkezéseivel — különös tekintettel azokra, amelyek a szólásszabadságot érintik — összefüggésben történő vizsgálata céljából.

III — Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

25. Ezzel egyidejűleg a Rechtbank van eerste aanleg te Brugge úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Ellentétes-e az 1957. március 25-i EK-Szerződés 30–37. cikkének 2001. szeptember 6-án hatályos szövegével (az áruk szabad mozgásának alapelve), ugyanezen szerződés 48. és azt követő cikkeivel (személyek szabad mozgása), a szerződés 59. és azt követő cikkeivel (szolgáltatásnyújtás szabadsága) a mozgóárusításról és a piac szervezéséről szóló 1993. június 25-i törvény 2., 3., 5. cikke 3. albekezdése és 13. cikke, egyenként vagy összefüggésben, illetve úgy értelmezve, hogy a folyóirat-előfizetések — akár belga, akár az EU más tagállamának állampolgára által — belga területen, mozgóárusítás útján történő értékesítése a miniszter vagy az általa kijelölt főtisztviselő előzetes engedélyéhez van kötve, amely kötelezettség meg-

szegője törvénysértést követ el, és amely alapján Belgiumban az értékesítést végző hollandiai székhelyű közvetítőn keresztül folyóirat-előfizetést értékesítő vagy értékesíteni szándékozó német társaság köteles előzetes és ideiglenes engedélyt beszerezni, melynek hiányában törvénysértést követ el, pedig a törvényhozó által ilyen módon védeni kívánt fontos érdekek más, kevésbé korlátozó eszközökkel is védhetőek volnának?

2) Az első kérdésre adott válasszal kapcsolatban van-e annak jelentősége, hogy ez az 1993. június 25-i törvény a napilapok és folyóiratok eladására, valamint a napilap-előfizetések értékesítésére nem kívánja meg az előzetes engedély beszerzését?”

26. Kérdéseivel, amelyeket együtt kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arról kíván megbizonyosodni, hogy a közösségi jogot úgy kell-e értelmezni, mely ellentétes az olyan nemzeti jogszabállyal, amely előzetes hatósági engedély beszerzésétől teszi függővé a mozgóárusítás gyakorlását, legyen az folyóirat-előfizetések felkínálása vagy előfizetői szerződés megkötése, és amely ezzel összefüggésben büntetőjogi hátrányok kilátásba helyezése mellett megtiltja, hogy az előírt engedéllyel nem rendelkező személyek ilyen tevékenységeket folytassanak.

IV — Elemzés

cember 20-i 85/577/EGK tanácsi irányelv⁶ alkalmazható a vitás mozgóárusításra⁷.

27. Ahhoz, hogy ezen kérdések megválaszolásra kerüljenek, mindenekelőtt azonosítani kell azon közösségi jogi szabályokat, amelyeket az alapügyben alkalmazni lehet. Csak e szabályok azonosítását követően lehet megvizsgálni, hogy ellentétesek-e a kérdéses nemzeti jogszabálynak az említett ügyben történő alkalmazásával.

30. Mindazonáltal az említett irányelv lényegében arra korlátozódik, hogy biztosítsa a fogyasztók számára a szerződéses kötelezettségvállalásaiktól való ellátás jogát. Ennek megfelelően, a kérdéses nemzeti jogszabállyal ellentétben nem tartalmaz rendelkezést a mozgóárusítás gyakorlásának kereteire vonatkozóan, amely ilyen kötelezettségvállalást eredményez. Így ez az irányelv nem releváns az említett szabályozásnak a közösségi joghoz képest történő megítélése kérdésében.

A — Az alapügyben alkalmazható közösségi jogi szabályok azonosítása

28. Mielőtt megvizsgálásra kerül, hogy a Szerződés egyes szabályai alkalmazhatóak-e az alapügyben, meg kell arról bizonyosodni, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a másodlagos közösségi joganyagban található-e válasz.

29. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Bizottság álláspontjával ellentétben az üzlethelyiségeken kívül kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1985. de-

31. Ez a megállapítás akkor is igaz, ha a 85/577 irányelv 8. cikke jelzi, hogy az irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy a fogyasztók védelme

6 — HL L 372., 31. o.

7 — A Bizottság érvelésével ellentétben a 85/577 irányelv nemcsak a hálózati ügynök által megkötött szerződésekre vonatkozik. Amint azt a harmadik preambulumbekkezdésében jelzi, a meglepetési tényező (amely indokolja a fogyasztók érdekében tett különleges védelmi intézkedéseket) jelenleg nemcsak a hálózati ügynök által megkötött szerződéseknek, hanem más olyan szerződési formáknál is megjelenik, amelyek megkötését a kereskedő kereskedelmi létesítményeken kívül kezdeményez. Ezt, az irányelv hatályára vonatkozó pontosítást kell kapcsolatba hozni az 1. cikkben foglalt különböző esetekkel. Véleményünk szerint a vitás mozgóárusítás ezek közül az elsőbe tartozik, mivel „árukat vagy szolgáltatásokat kínáló kereskedő és a fogyasztó [...] között, a kereskedő által kereskedelmi létesítményén kívül megszervezett bemutató folyamán megkötött szerződéseket” hoz létre, azzal a pontosítással, hogy az említett irányelv 2. cikkének a meghatározása szerint kereskedő „minden olyan természetes vagy jogi személy, aki a kérdéses jogügylet megkötése során kereskedelmi vagy szakmai tevékenysége keretein belül jár el, valamint az a személy, aki kereskedő nevében vagy érdekében jár el”; mindez megvalósul a vád tárgyát képező tények időpontjában az alapügy három vádlottja esetében.

szempontjából kedvezőbb rendelkezéseket fogadjanak el, vagy tartsanak fenn. Ugyanis a fenti cikkből nem következtethetünk arra, hogy az felhatalmazná a tagállamokat e tárgyban bármilyen jogszabály elfogadására. Ez utóbbiak továbbra is kötelesek tiszteletben tartani a Szerződés által biztosított alapvető szabadságokat⁸.

32. Így, bár a szóban forgó nemzeti jogszabály a 85/577 irányelv 8. cikkének megfelelően a fogyasztók számára ugyanezen irányelv rendelkezéseinél kedvezőbb rendelkezéseket tartalmaz, továbbra is szükséges megvizsgálni, hogy a nemzeti jogszabály összeegyeztethető-e a Szerződés által biztosított alapvető szabadságokkal.

33. A teljesség érdekében hozzá kell tennünk, hogy ugyanez a helyzet állna fenn, ha a belga hatóságoknak kellene eljárniuk egyrészről a belső jog által a mozgóárusítás gyakorlásához előírt diplomák vagy szakképzettségek, másrészről valamely másik tagállamban megkívánt szakmai képesítések összehasonlítása céljából.

8 — Lásd e tekintetben különösen a C-510/99. sz. Tridon-ügyben 2001. október 23-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-7777. o.) 53. pontját; a C-322/01. sz., Deutscher Apothekerverband ügyben 2003. december 11-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-14887. o.) 63–65. pontját és a C-71/02. sz. Karner-ügyben 2004. március 25-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-3025. o.) 31–34. pontját.

34. Bár a kérdéses mozgóárusítás megkezdésének feltételei nem tárgyai közösség szintű jogharmonizációnak, említésre került, hogy e tevékenység megkezdése a belga jog alapján bizonyos szakmai előírások teljesítésétől függ⁹, ily módon az illetékes nemzeti hatóságok kötelesek összehasonlító vizsgálatnak alávetni egyrészről a belső jog által előírt diplomákat vagy szakképesítéseket, másrészről valamely másik tagállamban megszerzett szakmai képesítéseket¹⁰.

35. Nem a Bíróságra, hanem kizárólag a kérdést előterjesztő bíróságra tartozik a belga kormány által hivatkozott nemzeti jog elemei pontosságának vizsgálata. Mindazonáltal e tekintetben fel kell arra hívni a figyelmet, hogy még abban az esetben is, ha a hivatkozott jogszabály pontos és a szakmai képességek összehasonlító vizsgálata a vitás

9 — Ezt állította a belga kormány a Bíróság írásos kérdésére adott válaszában. A vitás mozgóárusítás Belgium területén történő gyakorlásához alapfokú vezetési képesítés megszerzése szükséges, amiről többek között olyan okiratot állítanak ki, amelynek a megfelelőségét az illetékes hatóság tanúsítja. A tárgyaláson egyedül megjelent Bizottság vitatta a belga jog ilyen módon történő ismertetését.

10 — A (fogadó tagállam) illetékes nemzeti hatóságai kötelesek ezt az összehasonlító vizsgálatot lefolytatni, mind a Vlassopoulos-ügyben 1991. május 7-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-2357. o.) 16. pontja, mind a diplomák elismerése tárgyában hozott irányelvek alapján. Megjegyezzük, hogy a liberalizációról és az átmeneti rendelkezésekről szóló irányelvek hatálya alá tartozó foglalkozásokkal kapcsolatban a képesítések elismerésére szolgáló rendszer létrehozásáról és a képesítések elismerésére szolgáló általános rendszerek kiegészítéséről szóló, 1999. június 7-i 1999/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL L 201., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 374. o.) kell alkalmazni bizonyos tevékenységekre, mint amilyenek az árucikkkel mozgó kereskedők és ügynökök általi megvásárlása és eladása. A mozgóárusítás ilyen formája nem fedt pontosan az alapügy tárgyát képező tevékenységet, ezért úgy tűnik, hogy a jelen ügyben ez az irányelv semmiképp sem alkalmazható.

előzetes hatósági engedélyezési eljárás keretében ténylegesen megvalósul, a kérdéses nemzeti hatóságok továbbra is kötelesek a Szerződés által biztosított alapszabadságok tiszteletben tartására.

kötelezettség teljesítése során követendő igazgatási eljárást. Így ilyen esetben továbbra is szükséges a kérdéses nemzeti jogszabálynak a Szerződés által biztosított alapszabadságok vonatkozásában történő vizsgálata.

36. Ugyanis a Bíróság a Canal Satellite Digital ügyben 2002. január 22-én hozott ítéletében¹¹ elfogadta, hogy amennyiben valamely irányelv a tagállamokkal szemben külön kötelezettséget ír elő, anélkül hogy meghatározná a végrehajtáshoz szükséges igazgatási szabályokat, a tagállamok szabadon állapíthatják meg e tekintetben a hatósági eljárás szabályait. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy „[m]indazonáltal az ilyen igazgatási eljárás során a tagállamok mindenkor kötelesek a Szerződés által biztosított alapvető szabadságokat tiszteletben tartani”¹².

38. Jelenleg tehát szükséges, hogy azonosításra kerüljenek a Szerződés azon szabályai, amelyek fényében — az alapügy tényállására tekintettel —, a szóban forgó nemzeti szabályozást meg kell vizsgálni.

39. E tekintetben, bár a kérdést előterjesztő bíróság az általa előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés megfogalmazásakor a Szerződésnek a személyek szabad mozgására vonatkozó szabályaira kifejezetten utal, figyelembe véve az alapügy tényállását jellemzőit, ezeket a szabályokat figyelmen kívül kell hagyni.

37. Ezen ítélkezési gyakorlat abban az esetben lenne alkalmazható, ha a belga hatóságok akár a fent hivatkozott Vlassopoulou-ítélet, akár a diplomák elismerése tárgyában hozott irányelv értelmében kötelesek lennének a szakmai képesítések között összehasonlítható vizsgálatot végezni, mivel sem az ítélkezési gyakorlat, sem az irányelvek nem jelölték meg pontosan vagy kimerítően az ilyen

40. Ugyanis a Bíróság által az alapügy feleihez intézett kérdésekre adott válaszokból és a Bíróságnak ez alkalomból megküldött iratokból kiderül, a terhükre rótt tények bekövetkezése időpontjában M. Burmanjer, R. A. Van Der Linden és A. De Jong önálló vállalkozóként, képviselői minőségben járt el, következésképpen a vitás mozgóárusítást nem az Alpina társasággal fennálló alárendeltségi viszony keretében végezték.

11 — A C-390/99. sz. ügy (EBHT 1999. I-607. o.) 27. pontja.

12 — Ugyanott, 28. pont. Lásd még e tekintetben a C-246/00. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2003. július 10-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-7485. o.) 66. pontját (hivatkozunk rá többek között a jelen indítvány 48. és 49. pontjában); a fent hivatkozott Karner-ügyben hozott ítélet 33. és 34. pontját és a C-60/03. sz., Wolff & Müller ügyben 2004. október 12-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-9553. o.) 30. pontját.

41. Az Asscher-ügyben 1996. június 27-én hozott ítéletből következik, hogy amennyiben valamely személy nem alárendelt viszonyban gyakorolja tevékenységét, nem tekinthető az EK 39. cikke értelmében vett „munkavállalónak”¹³.

42. Mindebből következik, hogy az alapügy megoldásához nem szükséges a kérdéses nemzeti jogszabálynak a Szerződésnek a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezései alapján történő vizsgálata.

43. Mindazonáltal meg kell határozni, hogy a jelen ügy adott körülményei között vizsgálni kell-e a nemzeti jogszabályt a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vagy a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezései tekintetében.

44. E tekintetben mindenképpen meg kell állapítani, hogy a vitás nemzeti jogszabály a jelen eset körülményei között mind az áruk szabad mozgását, mind a szolgáltatásnyújtás szabadságát érinti, amikor folyóirat-előfizetés felkínálásával és a vonatkozó szerződések

megkötésével foglalkozni kívánó személyekkel szemben büntetőjogi szankciók kilátásba helyezése mellett előzetes hatósági engedély megszerzését írja elő.

45. Ugyanis folyóiratokra, azaz árucikkekre vonatkoznak azok az előfizetési szerződések, amelyeknek a megkötését az érintett ügynökök kezdeményezték. Az alapügy feleinek a Bíróság által feltett kérdésekre adott válaszából kiderül, hogy az érintett folyóiratok elsősorban, pontosabban kizárólag Hollandiából és Németországból származtak, azaz nem abból a tagországból, amelynek területén a vitás tevékenységet folytatták. Feltehető tehát, hogy ezen folyóiratoknak az előfizetők részére történő eljuttatása Belgiumba való behozatalukat feltételezi.

46. Mindebből következik, hogy az alapügy körülményei között a kérdéses nemzeti jogszabály érinti az áruk szabad mozgását.

47. Ez a szabályozás a szolgáltatásnyújtás szabadságát is érinti. Ugyanis az a mozgóárusítás, amelynek tárgya folyóirat-előfizetések felkínálása és a vonatkozó szerződések megkötése az EK 50. cikkének értelmében

13 — A C-107/94. sz. ügy (EBHT 1996., I-3089. o.) 26. pontja (társaság olyan igazgatója kapcsán, aki a társaság egyedüli részvényese). Lásd ugyanerről a jelen ügyben előterjesztett indítványunk 28. és 29. pontját, valamint a C-337/97. sz. Meeusen-ügyben 1999. június 8-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-3289. o.) 15–17. pontját.

vett szolgáltatásnyújtás, amennyiben, mint a jelen esetben is, határon túlnyúló jelleget mutat,¹⁴ és ellenszolgáltatásként jutalék¹⁵ formájában kerül sor díjazására.

48. Így, amennyiben ezt elfogadjuk az alapügy tényállását illetően, a kérdéses nemzeti jogszabály mind az áruk szabad mozgásához, mind a szolgáltatásnyújtás szabadságához kapcsolódik.

49. A közelmúlt állandósult ítélkezési gyakorlatából következik, hogy amikor valamely nemzeti intézkedés éppúgy érinti a szolgáltatásnyújtás szabadságát, mint az áruk szabad mozgását (amint ez a jelen ügyben történt), a Bíróság ezt az intézkedést lényegében csak az egyik alapszabadság szempontjából vizsgálja, amennyiben bebizonyosodik, hogy az adott ügy körülményei közt az egyik alapszabadság teljesen másodlagos a másikhoz képest, és ez utóbbihoz kapcsolható¹⁶.

50. A Bizottság szerint — mivel az áruk szabad mozgásának szempontja rendelkezik döntő súllyal — a kérdéses nemzeti jogszabályt kizárólag a Szerződésnek az áruk szabad mozgására, nem pedig a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó szabályai alapján lehet megítélni.

51. Ez az elemzés nem teljesen meggyőző.

52. Ugyanis mindenekelőtt ki kell emelni, hogy a vitás mozgóárusítás folyóirat-előfizetések felkínálásából és megkötéséből, nem pedig a folyóiratok árusításából¹⁷ állt. A valóságban az ügynökök (az alapügy egyedüli vádlottjai) tevékenysége az eladás és a folyóiratok kiszállításának folyamatához képest távoli szakaszt képez.

53. Ezen eljárás ugyanis elsősorban az Alpina társaságot érinti, mivel ez utóbbi vásárolta meg az érintett folyóiratokat holland vagy német kiadóktól, majd az adott

14 — Emlékeztetnünk kell arra, hogy a velük szemben kifogásolt tények idején a vádlottak a vitás mozgóárusítás gyakorlásának helyétől (Belga Királyság) eltérő tagállamban laktak (Holland Királyság).

15 — Az ügynököknek szolgáltatásuk ellenértékéért juttatott jutalék az EK 50. cikkének értelmében vett díjazásnak minősül, annak ellenére, hogy nem a szolgáltatás címzettjei, hanem az Alpina cég fizette ki. Ugyanis az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az említett cikk nem követeli meg, hogy a szolgáltatást az abból részesülők fizessék meg (lásd különösen a 352/85. sz., Bond van Adverteerders és társai ügyben 1988. április 26-án hozott ítélet [EBHT 1988., 2085. o.] 16. pontját és a C-422/01. sz., Försäkringsaktiebolaget Skandia és Ramstedt ügyben 2003. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-6817. o.] 24. pontját).

16 — Lásd e tekintetben a C-275/92. Schindler-ügyben 1994. március 24-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-1039. o.) 22. pontját; a fent hivatkozott Canal Satellite Digital ügyben hozott ítélet 31. pontját, a fent hivatkozott Karner-ügyben hozott ítélet 46. pontját és a C-35/02. sz. Omega-ügyben 2004. október 14-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-9609. o.) 26. pontját.

17 — A kérdést előterjesztő bíróság által a vitás tevékenység leírására alkalmazott és a Bizottság által átvett kifejezés („folyóirat-előfizetések értékesítése”) arra enged következtetni, hogy ez a tevékenység áruk értékesítésére vonatkozik. Márpedig nem erről van szó. Mindenekelőtt, az érintett nemzeti szabályozás által folyóirat-előfizetések megkötésére előírt előzetes engedély nem vonatkozik folyóiratok vagy napilapok árusítására (lásd a jelen indítvány 5. pontját). Ezen okból alkalmasabb folyóirat-előfizetésekre vonatkozó szerződések felkínálására vagy megkötésére irányuló tevékenységről beszélni.

előfizetési szerződéseknek megfelelően kézbesítette azokat a magánszemélyek részére. Ezek a szerződések kizárólag az Alpina céget és az előfizetőket kötötték. Az önálló vállalkozóként eljáró ügynökök egyik esetben sem szerepeltek félként ezekben a szerződésekben. Ahogyan azt már jeleztük¹⁸, ez utóbbiak szerepe arra korlátozódott, hogy a járókelőknek felajánlották az említett szerződések aláírását, velük közösen kitöltötték a megfelelő megrendelőlapot, ezt követően pedig egy példányt eljuttattak a fenti céghez, hogy ez utóbbi a megrendeléseket a kiválasztott folyóiratoknak az előfizető részére postai úton történő megküldésével teljesíthesse.

54. Így az érintett nemzeti jogszabályhoz kapcsolható, az áruk szabad mozgására vonatkozó szempont nem érinti közvetlenül vagy ténylegesen az alapügy vádlottjait. Ilyen körülmények között meglepő volna elfogadni, hogy az erre az alapszabadságra vonatkozó szempont fontosabb a szolgáltatásnyújtás szabadságánál, mivel közelebbről csak ez utóbbi szempont érinti közvetlenül vagy ténylegesen az említett vádlottakat.

55. E tekintetben a szóban forgó nemzeti szabályozást, az alapügyben megjelenő formájában, meg kell különböztetni azoktól a szabályoktól, amelyeket a Bíróság a Buet és EBS ügyben 1989. május 16-án hozott ítéletében (oktatási segédanyagok házaló

kereskedelem útján történő árusítását megtiltó szabályozás)¹⁹; a B & Q ügyben 1989. november 23-án hozott ítéletében²⁰; a Marchandise és társai ügyben 1991. február 28-án hozott ítéletében (a kiskereskedelmi tevékenység vasárnapi gyakorlásának tilalmáról vagy korlátozásáról szóló szabályozás)²¹; a Boscher-ügyben 1991. április 30-án hozott ítéletében (luxusautók vagy használt autók nyilvános árverésére vonatkozó szabályozás)²²; a Familiapress-ügyben 1997. június 26-án hozott ítéletében (díjjal jutalmazott nyereményjátékokat tartalmazó folyóiratok értékesítését tiltó szabályozás)²³; a TK-Heimdienst ügyben 2000. január 13-án hozott ítéletében (élelmiszerek mozgóárusi forgalmazására vonatkozó szabályozás)²⁴ és a fent hivatkozott Karner ügyben-hozott ítéletében (árúk csődeljárásban történő értékesítésére vonatkozó információk tilalmáról szóló szabályozás) vizsgált.

56. Mindezekben az ügyekben a perbe vont személyek közvetlenül vagy legalábbis nagyon közelről vettek részt árucikkek értékesítésében, illetve forgalmazásában. Ilyen körülmények között az érintett személyek helyzete nem hagyott kétséget afelől, hogy a kérdéses nemzeti jogszabályok kizárólag a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó szabályai fényében vizsgálhatók.

19 — A 382/87. sz. ügy (EBHT 1989., 1235. o.) 7–9. pontja.

20 — C-145/88. sz. ügy (EBHT 1989., 3851. o.).

21 — A C-332/89. sz. ügy (EBHT 1991., I-1027. o.) 9–15. pontja.

22 — A C-239/90. sz. ügy (EBHT 1991., I-2023. o.) 7–10. pontja.

23 — C-368/95. sz. ügy (EBHT 1997., I-3689. o.).

24 — A C-254/98. sz. ügy (EBHT 2000., I-151. o.) 24. pontja.

18 — Lásd a jelen indítvány 18–20. pontját.

57. Jelen alapügyben a helyzet eltérő. Felmerül az a kérdés, hogy a nemzeti szabályozást nem kellene-e a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó szabályai helyett inkább a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó szabályai alapján megvizsgálni²⁵.

58. Egyebekben, ha a kérdéses nemzeti jogszabályra úgy tekintünk, mint amely az áruk behozatali korlátozására vonatkozik, ennek hatása pusztán másodlagos, mivel csupán automatikus és elkerülhetetlen következménye az alapügy tárgyát képező mozgóárusításhoz hasonló tevékenységet szolgáltatni kívánó személyekkel szembeni korlátozásoknak. Kronológiai sorrendben az áruk szabad mozgását másodlagosan, közvetetten vagy járulékosan éri hatás a szolgáltatásnyújtás szabadságához képest²⁶.

59. Így még egyszer felmerül a kérdés, hogy vajon a kérdéses nemzeti szabályozást nem kellene-e a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó szabályai helyett inkább a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó szabályai alapján megvizsgálni.

60. A fentiekből következően, mialatt a Szerződés jelen helyzetben alkalmazható szabályai meghatározásának kérdése nem érdektelen, fontossága viszonylagosnak bizonyul. Ugyanis függetlenül attól, hogy melyik alapszabadság alapján kell megítélni a kérdéses nemzeti jogszabályt, erősen valószínű — amint az indítványunk 83–90. pontjában látható —, hogy minden esetben ugyanarra az eredményre jutunk, mely szerint a közösségi joggal ellentétes az említett jogszabálynak az alapügyben történő alkalmazása.

B — A szolgáltatásnyújtás szabadsága vagy az áruk szabad mozgása korlátozásáról és esetleges indoklásáról

61. A szolgáltatásnyújtás szabadságát illetően emlékeztetnünk kell arra, hogy az

25 — Hasonló indoklásként lásd Alber főtanácsnoknak a fent hivatkozott Karner-ügyben előterjesztett indítványát (90–99. pont).

26 — Lásd hasonló indoklásként a fent hivatkozott Omega-ügyben hozott ítélet 27. pontját. Igaz, hogy ez az indoklás a hálózati kereskedelmet tiltó nemzeti szabályozásból kiindulva épül fel, a Bíróság a fent hivatkozott Buet és EBS ügyben hozott ítéletben úgy rendelkezett, hogy az ilyen jogszabály a szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó szabályát érinti. Ugyanakkor úgy tűnik, ez az ítélet nem meghatározó. Ugyanis nem merült fel az a kérdés, hogy az érintett nemzeti jogszabályt a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vagy a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó szabályai alapján kell-e megítélni. Más tekintetben a fenti ügyben hozott ítélet több évvel megelőzi a fent hivatkozott Schindler-ügyben hozott ítéletet, amely utat nyitott a nemzeti jogszabályra alkalmazható, a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó szempont figyelembevételére alkalmasabb megközelítésnek.

állandó ítélkezési gyakorlat alapján²⁷ az EK-[Szerződés] 59. cikke (jelenleg, módosított követően EK 49. cikk) nemcsak a más tagállamban letelepedett szolgáltatóval szemben a nemzetisége alapján alkalmazott minden megkülönböztetés eltörlését követeli meg, hanem ugyanúgy valamennyi korlátozás megszüntetését akkor is, ha azok különbségtétel nélkül vonatkoznak a nemzeti és az egyéb tagállamokból származó szolgáltatókra, amennyiben azok akadályozzák, zavarják vagy kevésbé vonzóvá teszik valamely másik tagállamban letelepedett szolgáltató szolgáltatásait, ahol az jogszerűen nyújt hasonló szolgáltatásokat²⁸.

62. Márpedig meg kell állapítani, hogy olyan előzetes engedély megkövetelése, mint amelyet az alapügyben érintett nemzeti jogszabály ír elő, zavaró vagy a tevékenység vonzerejét csökkentő hatással bír a mozgósítás vonatkozásában, amely véleményünk szerint, amint azt már jeleztük, szolgáltatásnyújtásnak minősül²⁹.

63. Ugyanis, a bizonytalanságon és a vára-kozási időn túl, amellyel az érintettek szem-
besülnek az engedély iránti kérelmük ked-
vező elbírálásáig, ez utóbbiak az engedély
megszerzésének előírásából kifolyólag kény-
telenek különböző formai követelménynek
megfelelni, amely többek között illeték meg-
fizetését is magában foglalja. Ez a követel-
mény annál is inkább kényszerítő, mivel
megsértése büntetőjogi eszközökkel büntet-
hető, és elítélés esetén megakadályozhatja a
jövőre nézve minden további engedély kibo-
csátását³⁰.

64. Következésképpen meg kell állapítani,
hogy az olyan nemzeti jogszabály, mint
amilyen az alapügy tárgya, olyan korlátozást
jelent, amely az EK 49. cikkében található
tilalom hatálya alá tartozik.

27 — A Bíróság a mai napig nem nyilatkozott világosan vagy kifejezetten arról a kérdésről, hogy a C-267/91. és C-268/91 sz., Keck és Mithouard ügyben 1993. november 24-én hozott ítéletről EBHT 1993., I-6097. o.) eredő, az áruk szabad mozgására vonatkozóan alkalmazandó ítélkezési gyakorlat átültethető-e a szolgáltatásnyújtás szabadságát illető kérdésben. Lásd a C-384/93. sz., Alpine Investments ügyben 1995. május 10-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-1141. o.) 33–39. pontját, a C-405/98. sz., Gourmet International Products ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-1795. o.) 36–39. pontját, ahol ez a kérdés kifejezetten felmerült. Ezzel kapcsolatban lásd továbbá a Da Cruz Vilaça, J. L., „On the Application of Keck into the Field of Free Provision of Services”, *Services and Free Movement in EU Law*, Mads Andenas és Wulf-Henning Roth, Oxford University Press, 2002., 25. o. és köv.; Pólares Maduro, M., *Harmony and Dissonance in Free Movement*, ugyanott, 41. o. és azt követő oldalak. Mivel ez a kérdés még mindig nyitva áll, véleményünk szerint előnyösebb felretneni, hogy az ítélkezési gyakorlat jelenlegi állapotára összpontosíthassunk.

28 — Lásd többek között a C-58/98. sz. Corsten-ügyben 2000. október 3-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-7919. o.) 33. pontját; a C-164/99. sz., Portugalia Construção ügyben 2002. január 24-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-787. o.) 16. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-445/03. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben 2004. október 21-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-10191. o.) 20. pontját. Lásd ugyanebben az értelemben a C-76/90. sz. Säger-ügyben 1991. július 25-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-4221. o.) 12. pontját.

29 — Lásd a jelen indítvány 42. pontját.

30 — Ez a lehetőség a királyi rendelet 14. pontján alapszik (lásd a jelen indítvány 14. pontját).

lyet még nem védenek a szolgáltatóra a székhelye szerinti tagállamban vonatkozó szabályok, valamint alkalmas céljainak elérésére, és nem haladja meg a céljai eléréséhez szükséges mértéket³¹.

66. Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy a kérdéses nemzeti jogszabály megfelel-e az egyes feltételeknek.

67. A belga kormány szerint a kérdéses mozgóárusításhoz előírt előzetes engedély követelménye lényegében a fogyasztók védelmének célját szolgálja.

68. Az valóban igaz, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a fogyasztók védelme olyan általános nyomós közérdek, amely alkalmas a szerződés által biztosított alapszabadság korlátozásának igazolására³².

69. Nyilvánvaló, hogy a vitás mozgóárusítás gyakorlásához megkívánt előzetes hatósági engedély megkövetelésének célja a fogyasztóknak — mint a kérdéses szolgáltatás címzettjeinek — a védelme.

70. Mindazonáltal véleményünk szerint az ilyen követelmény aránytalan; meghaladja a követendő cél eléréséhez szükséges mértéket.

71. Ugyanis — amint azt a Bíróság a fent hivatkozott Buet és EBS ügyben hozott ítélet 12. pontjában a házaló kereskedés és az esetleges vásárló átgondolatlan vásárlásából eredő veszély kapcsán jelezte — az ilyen veszély megelőzéséhez általában elegendő biztosítani a vásárlók számára az otthonukban megkötött szerződés felmondásának jogát. E tekintetben a házaló kereskedelem keretében árusított termékekre vonatkozó szerződés aláírásával egyenértékű a folyóirat-előfizetési szerződés utcai ügynökök részvételével, közterületen történő megkötése.

72. Márpedig széles körben elfogadott tény, hogy a jelen esetben azok, akik a kérdéses előfizetői szerződéseket aláírták, rendelkeztek a felmondás jogával, a 85/577 irányelvnek megfelelően. Ezenfelül az iratokból kiderül, hogy ezt a jogosultságot világosan feltüntették a megrendelőlapon, amelyből egy példányt az ügyfél is kapott.

31 — Lásd többek között a fent hivatkozott Bizottság kontra Luxemburg ügyben hozott ítélet 21. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot. Lásd még e tekintetben a C-262/02. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2004. július 13-án hozott ítélet (EBHT 2004., I-6569. o.) 23. és 24. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

32 — Lásd többek közt a fent hivatkozott Buet és EBS ügyben hozott ítélet 10. pontját, a Schindler-ügyben hozott ítélet 58. pontját és a Canal Satellite-ügyben hozott ítélet 34. pontját.

73. Következésképp úgy véljük, hogy az előfizetési szerződés felmondásának joga elegendő volt a lehetséges ügyfeleket efféle átgondolatlan kötelezettségvállalás folytán fenyegető veszély megelőzéséhez. Véleményünk szerint ebből az következik, hogy a vitás mozgóárusításhoz megkövetelt előzetes engedély meghaladja a fogyasztók fenti veszélytől történő megóvásának biztosításához szükséges mértéket.

74. Ezt a következtetést nem cáfolja meg az, hogy a fent hivatkozott Buet és EBS ügyben hozott ítélet 15. pontjában a bíróság elfogadta, hogy helyénvaló, ha valamely tagállam törvényhozója fontolóra veszi, hogy nem elégséges védelmük érdekében a fogyasztók számára biztosított felmondási jog, és ezért szükséges megtiltani a házaló kereskedelmet.

75. A megállapítás olyan ténybeli megfontolásokon alapult, amelyek nem vethetőek össze a jelen alapeljárás tényeivel, következésképpen ez utóbbira nem terjeszthetőek ki.

76. Emlékeztetnünk kell arra, hogy az említett ítéletben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az átgondolatlan vásárlás veszélye különösen hangsúlyosan jelenik meg, amikor a mozgóárusítás tanfolyamokra vonatkozó szerződések aláírására vagy oktatási eszközök eladására irányul, mivel a lehetséges vevő gyakran olyan személyek csoportjába tartozik, akik képzsükben lemaradtak, és fel szeretnének

zárkózni, ami különösen kiszolgáltatottá teszi őket az ilyen termékek eladási ajánlatával szemben³³. A Bíróság továbbá úgy ítélte meg, hogy az oktatás mint nem mindennapi fogyasztási termék átgondolatlan megvásárlása azzal a veszéllyel jár, hogy a vásárlót szakmai képesítése és munkavállalása terén hátrány, azaz az egyszerű anyagi veszteségtől eltérő jellegű és tartósabb hatás érheti³⁴.

77. Ezek a veszélyek nem összevethetőek azokkal, amelyek olyan folyóirat-előfizetések felkínálására és aláírására irányuló mozgóárusításból eredhetnek, mint amelyet az alapügy vádlottjai végeztek. Amint arra a Bizottság helyesen mutatott rá, egyrésztől az érintett folyóiratok mindennapi vagy szórakoztató olvasmányok, ily módon nem a különösen kiszolgáltatott csoportba tartozó személyeknek szólnak, másrésztől az ilyen előfizetések aláírása, feltételezve, hogy átgondolatlanul történt (ez nem nyilvánvaló, tekintve a felmondás lehetőségét), mindent összevetve csak viszonylag csekély, egyszerű anyagi veszteséget okozhat az ügyfélnek.

78. Hozzáteesszük, még ha igaz is, amint azt a Bíróság az említett ítélet 16. pontjában kiemelte, hogy a 85/577 irányelv utolsó preambulumbekezdése jelzi a tagállamoknak, hogy

33 — Lásd a fent hivatkozott Buet és EBS ügyben hozott ítélet 13. pontját.

34 — Ugyanott, 14. pont.

jogukban áll fenntartani vagy bevezetni az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések megkötésének teljes vagy részleges tilalmát, továbbra is tény, amint azt már korábban láthattuk³⁵, hogy az említett tagállamok kötelesek a Szerződés szabályait továbbra is betartani. Így ebből nem vonható le az a következtetés, hogy ez utóbbiaknak lehetőségük van arra, hogy bármely ügynöki formára vagy árucikkre vonatkozóan tilalmat állítsanak fel.

79. Következésképpen a Bizottsághoz hasonlóan úgy véljük, hogy az alapügyben a potenciális ügyfeleket megillető felmondási jog az előfizetési szerződéseket illetően elegendő a meggondolatlan kötelezettségvállalás ez utóbbiakat fenyegető veszélyének megelőzésére. Mindebből következik véleményünk szerint, hogy a vitás mozgóárusítás gyakorlásához előírt előzetes engedély követelménye túlterjed a fogyasztók efféle veszélytől történő megóvásának biztosításához szükséges mértéken.

80. Ami azokat, a fogyasztókat fenyegető, teljes mértékben el nem hárítható veszélyeket illeti, hogy tisztességtelen üzelmei vagy bizalommal való visszaélés áldozatává válhatnak, nem igazolható olyan szigorú intézkedés, mint a folyóirat-előfizetés felkínálása és megkötésére irányuló mozgóárusítás gyakorlásához büntetőjogi szankciók kilátásba helyezése mellett megkövetelt előzetes engedély, amennyiben ez az intézkedés nem képes a veszélyt teljes egészében elhárítani.

81. E tekintetben nehezen érthető számkra, hogy miért szükséges *folyóirat*-előfizetési szerződések megkötésére irányuló mozgóárusításnál az előzetes hatósági engedély, még ha ez a tevékenység meghatározott és helyi ügyfélkör szokásos forgalmának keretében valósul is meg, míg a *napilap*-előfizetési szerződések megkötésére irányuló mozgóárusítás ugyanilyen körülmények között (meghatározott és helyi ügyfélkör szokásos forgalma) mentesül az ilyen kötelezettség alól. Álláspontunk szerint az alkalmazandó szabályok közötti különbségek arra engednek következtetni, hogy a folyóiratokra vonatkozó előfizetési szerződések megkötését szabályozó nemzeti szabályok aránytalan természetűek.

82. Mindebből azt a következtetést vonjuk le, hogy a vitás nemzeti jogszabály a fogyasztók védelméhez szükséges mértéken túlterjeszkedik, ily módon az EK 49. cikkével összeegyeztethetetlennek kell tekinteni.

83. Megállapítjuk, hogy igen valószínű, hogy ugyanerre a következtetésre jutnánk abban az esetben is, ha az érintett nemzeti jogszabályt a Szerződésnek a szolgáltatásnyújtás szabadsága helyett az áruk szabad mozgására vonatkozó szabályai alapján kellene megítélni.

35 — Lásd a jelen indítvány 31. és 32. pontját.

84. Emlékeztetnünk kell arra, hogy a fent hivatkozott Keck és Mithouard ítélet³⁶ szerint az értékesítés egyes módjait korlátozó vagy megtiltó nemzeti jogszabályok más tagállamokból származó termékekre történő alkalmazása nem alkalmas a Közösségen belüli kereskedelemnek az 1974. július 11-i Dassonville-ítélet³⁷ értelmében vett közvetlen vagy közvetett, tényleges vagy potenciális akadályozására, amennyiben ezek minden olyan érintett gazdasági szereplőre vonatkoznak, aki az adott állam területén tevékenykedik, és amennyiben a nemzeti termékek és a más tagállamokból származó termékek forgalmazását mind jogilag, mind ténylegesen ugyanúgy érintik.

85. Feltéve, hogy a jelen ügyben a kérdéses nemzeti jogszabállyal a különböző termékértékesítési módokat kívánják szabályozni, úgy gondoljuk, hogy amennyiben az említett jogszabály nem ezen árucikkek tartalmára vagy felépítésére, hanem forgalmazásuk módjára vonatkozik, arra az álláspontra kell helyezkedni, hogy a fent hivatkozott Keck és Mitouard ítéletben meghatározott feltételek jelen ügyben nem teljesülnek.

86. Ugyanis, ha ezt a jogszabályt ténylegesen azokra kell alkalmazni, akik az alapügy tárgyát képező mozgóárusításhoz hasonló tevékenységet belga területen kívánnak gyakorolni, nem kizárt, hogy ez nagyobb hatás-

sal van a más tagállamokból származó folyóiratok forgalmazására, mint a nemzeti folyóiratokéra.

87. Ugyanis, amint azt a Bizottság kiemelte, az ügynökök igénybevétele hatékony eszköze annak, hogy a potenciális ügyfeleknek figyelmébe ajánljon, azzal hogy előfizetési szerződés aláírására ösztönzi őket, más tagállamokból származó folyóiratokat, amelyeket természetesen kevésbé ismernek, mint a nemzeti folyóiratokat. Az ilyen ügynököknek az előfizetési szerződések megkötésében közvetítőként történő igénybevétele ugyanakkor rendkívül hasznos eszköz néhány olyan külföldi folyóirat forgalmazásában, amely a mozgóárusítás gyakorlásának területe szerinti tagállam kereskedelmében nehezen beszerezhető. Ilyen esetben az előfizetés megkötése (amelyet az ügynökök közvetítése mozdít előre) megkíméli az adott folyóiratok iránt érdeklődőket attól, hogy azokat fel kelljen kutatniuk, különösen a lakóhelyüktől eltérő tagállamban.

88. Ilyen körülmények között arra az álláspontra helyezkedhetünk, hogy a vitás mozgóárusítás gyakorlásának előzetes hatósági engedély megszerzésétől való függővé tétele, a nemzeti folyóiratokhoz képest, nagymértékben akadályozza a más tagállamokból származó folyóiratok piacra jutását.

36 — Lásd a 16. pontot.

37 — 8/74. sz. ügy (EBHT 1974., 837. o.).

89. Amennyiben az érintett nemzeti jogszabályt a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó szabályai alapján kell megítélni, a kérdést előterjesztő bíróság köteles azt megvizsgálni, hogy az említett szabályozás ténylegesen kihat-e erre.

90. Abban az esetben, ha ez megtörténik, meg kell állapítani, hogy az ilyen jogszabály (az EK 28. cikkben foglalt tilalomba ütközve) az áruk szabad mozgása korlátozását megvalósító intézkedés, ily módon figyelembe kell venni a jelen indítvány 67–82. pontjában lefolytatott vizsgálatot, és meg kell állapítani,

hogy a szóban forgó nemzeti jogszabály az EK 49. cikkel összeegyeztethetetlen.

91. Következésképpen a jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a közösségi joggal ellentétes a jelen ügyben szereplő nemzeti jogszabály, amely folyóirat-előfizetés felkínálására és szerződés megkötésére irányuló mozgóárusítás gyakorlását előzetes hatósági engedély megszerzésétől teszi függővé, és amely ezzel összefüggésben büntetőjogi szankció kilátásba helyezése mellett megtiltja az ilyen tevékenység gyakorlását engedéllyel nem rendelkező személyek számára.

V — Véggövetkeztetések

92. A fenti megállapításokat figyelembe véve javasoljuk a Bíróságnak, hogy a Rechtbank van eerste aanleg te Brugge (Belgium) előzetes döntéshozatalra benyújtott kérdésére a következő választ adja:

„A közösségi jogot úgy kell értelmezni, mint amely ellentétes az olyan — az alapügy tárgyát képező — nemzeti szabályozással, amely folyóirat-előfizetés felkínálására vagy erre vonatkozó szerződések megkötésére irányuló mozgóárusítás gyakorlását előzetes hatósági engedéllyel teszi függővé, és amely ezzel összefüggésben büntetőjogi szankciók kilátásba helyezése mellett megtiltja az ilyen tevékenységnek a megkívánt engedély nélkül történő gyakorlását.”